

Sygn. akt I UK 111/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania J. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 marca 2019 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 10 listopada 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 listopada 2017 Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 28 września 2016 r. w sprawie J. S. o emeryturę.

Sąd pierwszej instancji, powołując się na treść art. 184 i art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze przyjął, iż wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki do przyznania emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Przyjmując pogląd, że dla kwalifikacji okresu zasadniczej służby wojskowej, jako okresu pracy w szczególnych warunkach, należy stosować regulacje prawne obowiązujące w okresie odbywania tej służby, Sąd Okręgowy powołał się na treść

art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony PRL oraz § 2 i 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin oraz na treść § 19 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, przyjął, iż powyższe przepisy umożliwiają zaliczenie okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach. Ponadto zdaniem Sądu pomimo zmiany ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, uprawnienia z art. 108 ustawy zostały przeniesione do art. 120 i w świetle tego przepisu okres zasadniczej służby wojskowej od dnia 1 września 1979 r. nadal można było zaliczyć do okresu pracy w szczególnych warunkach.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej po dniu 1 września 1979 r. w okresie obowiązywania art. 120 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, uwzględnia się do okresu pracy w szczególnych warunkach albo szczególnym charakterze, niezbędnego do przyznania emerytury w myśl art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jego zdaniem prawidłowa wykładnia art. 120 ust. 1 powinna mieć na uwadze przymus służby wojskowej. Taki stan rzeczy powodował, iż pracownik wykonujący pracę w szczególnych warunkach otrzymywał kartę powołania i nie mógł kontynuować pracowniczego zobowiązania. Można zatem powiedzieć, że z punktu ciężkości służby wojskowej nie ma znaczenia moment jej odbycia. Do tego wcześniej obowiązujące przepisy prawa akceptowały zaliczenie tej służby do pracy w szczególnych warunkach, co przy aktualnej zasadzie równego traktowania ubezpieczonych skłania do zaliczenia tej służby również w okresie odbywania jej przez wnioskodawcę. Za trafnością rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego przemawia również wykładnia systemowa art. 120 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Posłużenie się w ust. 1 zwrotem „przepisów szczególnych” upoważnia do wniosku, iż chodzi w tym wypadku o uprawnienia emerytalne, jako uprawnienia szczególne, bowiem ust. 3 posługuje się *expressis verbis* określeniem uprawnień emerytalno-rentowych. Zdaniem Sądu

Apelacyjnego nie ma żadnych aksjologicznych przesłanek do wartościowania uprawnienia żołnierza, który wrócił do pracy w ciągu trzydziestu dni od zakończenia służby wojskowej (ust. 1), od sytuacji żołnierza, który podanie o powrót do pracy złożył po upływie tego terminu (ust. 3), a tym samym czas odbywania służby wlicza się do uprawnień emerytalno-rentowych.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 108 ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej w związku z § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin oraz w związku z § 33 pkt 1 i § 34 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 września 1979 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i osób spełniających zastępczo obowiązek służby wojskowej oraz ich rodzin, a także art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) sprowadzające się do udzielenia odpowiedzi na pytanie: czy po dniu 1 września 1979 r. okres zasadniczej służby wojskowej może być zaliczony do okresu pracy w warunkach szczególnych, wymaganego do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na

sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Chodzi o problem prawny, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639). Przedstawione zagadnienie nie ma takiego charakteru, bowiem Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie odniósł się już do wskazanego problemu dotyczącego zaliczenia po dniu 1 września 1979 r. okresu zasadniczej służby wojskowej do pracy w warunkach szczególnych.

Wyrokiem z dnia 20 marca 2013 r. (I UK 544/12, LEX nr 1383246) Sąd Najwyższy dokonał interpretacji art. 120 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej w brzmieniu ujętym w tekście jednolitym z 1979 r. Wskazał, że w myśl art. 120 ust. 1 ustawy, pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Jednocześnie pracownikowi, który podjął pracę lub złożył wniosek o skierowanie do pracy po upływie trzydziestu dni od zwolnienia ze służby wojskowej, czas odbywania służby wliczał się do okresu zatrudnienia tylko w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego i wysokości odprawy pośmiertnej oraz uprawnień emerytalno-rentowych (art. 120 ust. 3). Analiza systematyczna tego brzmienia prowadzi, zdaniem Sądu Najwyższego, do wniosku, że "wszelkie uprawnienia wynikające z przepisów szczególnych" (art. 120 ust. 1) to także uprawnienia emerytalno-rentowe. Skoro okres zasadniczej służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych pracownikowi, który podjął pracę po upływie trzydziestu dni od zwolnienia ze służby wojskowej (art. 120 ust. 3), to tym bardziej był wliczany w tym zakresie pracownikowi, który

zachował ten termin (art. 120 ust. 1). Wskazał, że pomimo kolejnych, licznych zmian redakcyjnych ustawy o powszechnym obowiązku obrony, w dalszym ciągu obowiązywało zawarte w art. 120 ust. 1 i 3 ustawy "wliczanie" okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych. Zostało ono usunięte dopiero z dniem 21 października 2005 r. Pogląd ten znalazł potwierdzenie w późniejszych orzeczeniach. W wyroku z dnia 3 sierpnia 2016 r. Sąd Najwyższy podkreślił, że przepis art. 108 ust. 1, a następnie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej nadawał żołnierzom zasadniczej lub okresowej służby wojskowej szczególne uprawnienia, nakazując wliczenie czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym żołnierz podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających nie tylko z Kodeksu pracy, ale także z przepisów szczególnych. Z przepisów tych wynikała zatem czytelna i językowo jednoznaczna zasada, że pracownikowi, który we wskazanym terminie po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w chwili powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Powołane przepisy statuowały zatem fikcję prawną, odnoszącą się do wszelkich (tak z zakresu prawa pracy, jak i zabezpieczenia społecznego) przepisów szczególnych (I UK 283/15, LEX nr 2148646).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.